

Forum Standaardisatie

Wilhelmina v Pruisenweg 104
2595 AN Den Haag
Postbus 84011
2508 AA Den Haag
www.forumstandaardisatie.nl

notitie

Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	15-10-2014	Versie	1.0
Betreft:	Overzicht reacties consultatieronde SIKB0101		
Bijlagen:	- Reactie Polder BV IJmuiden - Reactie Marmos Bodemmanagement		

Reactie Polder BV IJmuiden

Datum
15 oktober 2014

Van: Paul de Reus [mailto: []]
Verzonden: vrijdag 5 september 2014 15:06
Aan: 'Rick van Rooijen'
Onderwerp: RE: Consultatieprocedure SIKB0101 versie 11

Geachte heer Van Rooijen,

N.a.v. de consultatie m.b.t. open standaard SIKB 0101 heb ik één reactie, m.b.t. vraag 5 (Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het open standaardisatieproces?)

In §3.2.1,2 (p.15) van het expertadvies staat een aantal beperkingen opgenoemd m.b.t. de drempelvrije beschikbaarheid van documentatie. Het oordeel van expertgroep daarover is: *"De expertgroep is van mening dat dit geen onacceptabele belemmering vormt."*

Dit is onjuist.

- De verslagen van de begeleidingscommissie zijn inderdaad te downloaden. Uit de verslagen valt op te maken welke besluiten zijn genomen.

De weergave daarvan is echter voor niet-deelnemers te summier. Ook de onderliggende vergaderstukken zijn niet beschikbaar, niet vooraf én niet achteraf. Verder loopt de publicatie van verslagen soms ver achter: Op dit moment is het meeste recente verslag van de Begeleidingscommissie op de SIKB-website bijvoorbeeld dat van 7 juni 2013.

- Ook wijzigingsformulieren zijn inderdaad te downloaden. Deze geven echter per formulier slechts in één zin een korte beschrijving van het voorstel.

Achter éénregelige besluiten en formulier-omschrijvingen zitten veel uitgebreidere probleembeschrijvingen en oplossingsmogelijkheden. Terecht, want o.b.v. de alleen de weergave in de formulieren is door SIKB geen besluitvorming mogelijk. Echter: Deze documentatie behoort ook voor derden beschikbaar te zijn, liefst zelfs voorafgaand aan de besluitvorming.

Dat een aantal van deze stukken óók wordt besproken in het besloten PSL is acceptabel. Het bestaan van het PSL is echter - juist vanwege het besloten karakter - niet relevant.

Maar dat deze stukken, op het moment van besluitvorming door begeleidingscommissie/CCvD - al of niet in gewijzigde vorm t.o.v. het PSL-gebruik - nog steeds niet worden geopenbaard, dat is een concessie die te groot is om te kunnen spreken van een open standaard.

In het forumadvies van 23 mei 2012, m.b.t. de eerste opname van SIKB0101 (v.10) als open standaard, staat een aantal additionele adviezen aan SIKB, waaronder: *"a. het oproepen van SIKB om te zoeken naar vormen waarbij potentiële gebruikers, ook zonder afdracht van lidmaatschapsgelden, toegang hebben tot additionele tools en om hierover binnen één jaar na opname te rapporteren aan het Forum Standaardisatie"* Het nieuwe expertadvies geeft geen blijk van opvolging m.b.t. dit eerdere advies. Dit geldt tevens voor de SIKB-verslagen die in de tussenliggende periode zijn gepubliceerd.

Ik vrees dat het betreffende advies te vrijblijvend is. Ik hoop dat het forum dit onderdeel wat minder vrijblijvend aan SIKB wil voorleggen.

Dank voor uw aandacht,
met vriendelijke groet,
Paul de Reus
Polder BV IJmuiden
[]/[]

Datum
15 oktober 2014

Reactie Marmos Bodemmanagement

Zie volgende pagina.

Vraag 4: Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake de toegevoegde waarde [paragraaf 3.1 van het expertadvies]

Nee. De toepasbaarheid beperkt zich tot een aantal specifieke voorzieningen.

In de praktijk kunnen volgens het SIKB0101-format geconstrueerde bestanden alleen worden gebruikt in de uitwisseling tussen software van aan het SIKB gelieerde softwareleveranciers. XML-bestanden volgens het SIKB0101-format zijn niet (eenvoudig) om te zetten naar bruikbare tabellen met gegevens voor degene die buiten deze SIKB-software met standaardprogrammatuur aan de slag wil met deze gegevens.

In de afgelopen tien jaar ben ik verschillende keren geconfronteerd met XML-bestanden volgens het SIKB-format en steeds bleken deze voor mij onbruikbaar. In offertes neem ik daarom expliciet op dat gegevens NIET aangeleverd mogen worden in XML vanwege de slechte converteerbaarheid naar bruikbare gegevenstabellen.

In mijn projecten maak ik veel gebruik van gegevens uit de bodeminformatiesystemen (BIS-sen) van decentrale overheden. De exportfunctionaliteit van deze systemen is niet optimaal. De leveranciers van deze software focussen op een (voor de meeste adviesbureaus onbruikbare) SIKB-export. Vrij recent heb ik nog meegemaakt dat een nauw aan het SIKB verwante softwareleverancier niet meer wist hoe ze de export van GIS-bestanden weer aan de praat kan krijgen, bij een door hen geleverd paar jaar oud BIS van een omgevingsdienst. Met als gevolg kwaliteitsverlies in het project.

Op dit moment zijn de gegevens uit de BIS-sen nog te verkrijgen via een dump van de onderliggende Oracle-database. Er is echter een ontwikkeling gaande dat BIS-leveranciers erop aansturen dat decentrale overheden de data uit hun BIS extern bij hen laten hosten. Het risico bestaat, dat deze overheden vervolgens alleen nog tegen betaling bij hun eigen data kunnen, anders dan via het SIKB-format.

Dit bemoeilijkt tevens het nakomen van verplichtingen in het kader van de Wet openbaarheid bestuur (WOB) en het Verdrag van Århus. In het kader van de WOB dient een bestuursorgaan de informatie in de door de verzoeker verzochte vorm te verstrekken.

Concluderend staat de praktijk van het SIKB0101-format op gespannen voet met de beleidsdoelen zoals benoemd in paragraaf 1.1 van het expertadvies.

De digitale uitwisseling kan worden verbeterd door te voorzien in goede conversiefaciliteiten van en naar het SIKB-format. Maak het eenvoudig en toegankelijk voor eindgebruikers van data!

Vraag 5: Bent u het eens de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het open standaardisatieproces? [paragraaf 3.2 van het expertadvies]

Het SIKB-format is niet 100% open, al is de situatie verbeterd ten opzichte van enkele jaren geleden. Het is te vroeg om het SIKB carte blanche te geven voor toekomstige wijzigingen (vraag 3.2.5.2 van het expertadvies).

Een predicaat 'uitstekend beheerproces' kan mijns inziens pas worden toegekend wanneer hiervan gedurende langere tijd blijkt is gegeven. Het woord 'uitstekend' impliceert dat er niks op valt aan te merken. Dit is niet het geval.

Hieronder wordt nader ingegaan op een aantal aspecten:

- het besloten karakter van het SIKB-format;
- onduidelijkheid / tegenstrijdigheid over de kosten om het SIKB-format te kunnen gebruiken;
- de bestendigheid van het SIKB-format;
- onduidelijkheid over Z-wijzigingen en de 'technische werkgroep';
- een kritische noot over de omgang van het SIKB met inspraak in het algemeen.

Het besloten karakter van het SIKB-format

Het besloten karakter van het SIKB-format heeft in de afgelopen jaren de bruikbaarheid ervan niet bevorderd:

- Er wordt exclusief gebruik gemaakt van XML-bestanden. Om XML-bestanden om te zetten van en naar bruikbare gegevenstabellen is bepaalde vertaalinformatie nodig: voor zover ik begrijp is deze opgenomen in een zogenaamd schemabestand of XSD-bestand. Het SIKB is er in de afgelopen tien jaar goed in geslaagd om dit schemabestand voor zichzelf te houden, oftewel binnen het SIKB-consortium. Ik kan overigens niet beoordelen in hoeverre het voldoende soelaas biedt wanneer het XSD-bestand wel open(baar) beschikbaar is.
- De codetabellen (waarin bijv. staat dat met "310" de stof arseen wordt aangeduid) waren jarenlang niet digitaal openbaar beschikbaar.

Alleen tegen betaling van lidmaatschapsgelden aan het SIKB waren de afgelopen tien jaar noodzakelijke hulpmiddelen zoals schema-informatie en codetabellen (domeintabellen) beschikbaar.

Om tegemoet te komen aan de kritiek hierover plaatste het SIKB op haar website een pdf-bestand waarin het schemabestand is uitgeprint en een pdf-bestand van vele pagina's met alle codetabellen. De digitale leek zal wellicht denken dat ze hiermee digitaal beschikbaar zijn, het zit immers in een computer, maar voor iemand die met gegevensbestanden werkt zijn deze pdf-bestanden volstrekt onbruikbaar.

Pas nu versie 10 van het SIKB-format wordt 'uitgefaseerd' staat voor iedereen toegankelijk een XSD-bestand van versie 10 op de website van het SIKB. Althans zo lijkt het op het eerste gezicht, maar als ik verder klik kom ik daar niet helemaal uit. Wellicht kunnen de technisch deskundigen van uw Forum / College hier eens naar kijken.

Het XSD-bestand van versie 11 is echter –zoals ook blijkt uit de stukken op de website van het Forum Standaardisatie- alleen beschikbaar voor leden van het SIKB.

Pas sinds een aantal maanden is op de website www.botova-service.nl een Excelbestand te vinden met de vertaling van de in SIKB0101 gehanteerde stofcoderingen. Andere domeintabellen zijn tot de dag van vandaag alleen in een pdf-bestand beschikbaar.

Ter vergelijking: de domeintabellen van de openbare Aquo-standaard zijn wel in bruikbare digitale vorm voor iedereen beschikbaar via internet (in de Aquo domeintabellenservice "Aquo DS"). De Aquo-standaard wordt beheerd door de overheid (namelijk IHW) en deze komt op mij klantvriendelijker en communicatiever over dan het SIKB.

Vanwege de overlap tussen beide standaarden is een aantal domeintabellen van enerzijds de Aquo-standaard en anderzijds het SIKB samengevoegd onder de noemer IM Metingen. Op de website van Aquo staat, dat in dit kader 22 domeintabellen door IHW en SIKB gezamenlijk worden beheerd. Voor een enkele tabel is in Aquo DS de mapping tussen beide standaarden beschikbaar. Over de overige tabellen valt op de website van Aquo het volgende te lezen:

Voor de overige domeintabellen is het door een technisch probleem vooralsnog niet mogelijk om de mapping in Aquo DS inzichtelijk te maken.

Wellicht kunnen de technisch deskundigen van uw Forum / College eens naar dit "technische probleem" kijken: in hoeverre is dit "technische probleem" inherent aan het SIKB?

Als een in dergelijke standaarden gespecialiseerde organisatie als IHW al technische problemen ondervindt, wat voor problemen staan gewone gebruikers dan te wachten?

Gratis, maar wel tegen betaling

In de eerste alinea bij vraag 3.2.2.1 van het expertadvies staat: "er worden geen kosten gerekend voor het gebruik van de standaard". Vervolgens staat bij vraag 3.2.4.2 dat de ontwikkeling en het beheer van de standaard worden gefinancierd door de gebruikers.

Dit is een tegenstrijdigheid. Ik betwijfel of het in de praktijk mogelijk is om de standaard te gebruiken zonder genoodzaakt te zijn kosten te maken aan het SIKB.

Het SIKB0101-format is echter tenminste voor een deel met publiek geld ontwikkeld en onderhouden. Zo verstrekte Rijkswaterstaat op 2 december 2008 een subsidie van € 19.040 aan het SIKB voor het SIKB0101-protocol. Daarnaast hebben decentrale overheden direct en indirect meebetaald aan het SIKB0101-protocol via hun bodeminformatiesysteem. Ruim tien jaar geleden gaf minimaal één provincie subsidies aan gemeenten om hun bodeminformatiesysteem "SIKB-proof" te maken. Uit paragraaf 3.2.4.2 van het expertadvies blijkt ook dat 'de overheid' de ontwikkeling en het beheer van het SIKB-format financiert.

Bestendigheid van het SIKB-format

Het is raadzaam om eisen te stellen aan de bestendigheid van standaarden zoals het SIKB0101-format. Inmiddels is men bij versie 11. In de compatibiliteit tussen versies was echter in de loop van de jaren slecht voorzien.

Versieverschillen hebben in de afgelopen jaren tot de nodige problemen geleid. De uitwisseling van bodeminformatie tussen decentrale overheden is (mede) daardoor op veel plaatsen in den lande tot dusverre minder succesvol.

Niet de eindgebruiker stelt hierbij de kaders, maar de binnen het SIKB samenwerkende softwareleveranciers lijken hun kaders te stellen. Zij besluiten tot wijzigingen van het SIKB0101-format en dwingen daarmee vervolgens hun klanten om kosten te maken voor conversies en updates om "SIKB-proof" te blijven. De merites van de versiewijzigingen voor de eindgebruikers zijn niet altijd duidelijk.

Z-wijzigingen en de Technische Werkgroep

Volgens het expertadvies besluit de 'Technische Werkgroep' (waarvan de samenstelling en verslagen niet openbaar zijn) over z-wijzigingen.

Het onderscheid tussen x-, y- en z-wijzigingen is mij niet duidelijk. In voetnoot 8 wordt gesteld dat de grootte van de wijzigingen afneemt van niveau 'X' naar niveau 'Z' maar in paragraaf 3.2.3.5. stelt het expertadvies dat "bij kleinere (X-, Y- en Z-)wijzigingen" geen publieke consultatie wordt georganiseerd.

Hoe (en door wie) wordt bepaald of iets een z-wijziging is? Kunnen alleen leden van de 'Technische Werkgroep' z-wijzigingen voorstellen en hoe is geborgd dat het hier alleen om wijzigingen gaat die geen belangen van anderen (bijv. eindgebruikers) raken dan van de SIKB-softwareleveranciers?

SIKB en inspraak in het algemeen

Deugdelijke inspraakprocedures zijn in algemene zin onvoldoende geborgd bij het SIKB. Ook niet in projecten die mede door de Rijksoverheid worden gefinancierd. Dit wordt geïllustreerd door navolgende casus.

Core business van het SIKB is het steeds verder uitdijende vergunningsstelsel Kwalibo. In het vergunningsstelsel van Kwalibo (zoals opgenomen in hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit) dient men voor een breed scala aan werkzaamheden verplicht gecertificeerd te zijn volgens door het SIKB opgestelde protocollen. Onderdeel hiervan vormen verplichte afdrachten (oftewel leges) aan het SIKB.

In beginsel verbiedt de Europese Dienstenrichtlijn uit 2007 dit soort vergunningsstelsels tenzij aan de voorwaarden van noodzakelijkheid en evenredigheid wordt voldaan.

In juli 2013 heeft het SIKB de ontwerp BRL15000 vrijgegeven voor openbare inspraak. Het Ministerie van I & M heeft in juli 2013 voor het project BRL15000 aan SIKB een 'financiële bijdrage' (opdracht) gegeven van € 80.000.

De ontwerp BRL15000 bevat een verplichting voor adviesbureaus (maar ook overheden die bepaalde werkzaamheden in eigen beheer uitvoeren) om zich te laten certificeren voor het uitvoeren van bepaalde advieswerkzaamheden in de bodembranche.

Op 11 september 2013 heb ik een zienswijze over de ontwerp BRL15000 ingediend. Daarbij heb ik o.a. expliciet vermeld de motivatie van de noodzakelijkheid en evenredigheid te missen als bedoeld in de Europese Dienstenrichtlijn. Een belangrijk punt: als het SIKB (of de verantwoordelijke staatssecretaris van I & M) de noodzakelijkheid en evenredigheid bij BRL15000 niet aannemelijk kan maken dan geldt dit mogelijk voor veel meer door het SIKB opgestelde regelgeving.

Een jaar later heb ik nog steeds geen reactie van het SIKB ontvangen. Ik weet dat er ook vanuit de overheid is gereageerd op de ontwerp BRL15000, met hetzelfde lot. Naar verluid ligt het project stil. De vraag rijst wat er gebeurt met de inspraakreacties bij een eventuele doorstart van het project.

Vraag 6: Bent u het eens met de constatering en conclusies van de expertgroep inzake het draagvlak? [paragraaf 3.3 van het expertadvies]

Nee.

Ik stoor mij aan paragraaf 3.3.2.1 waarin wordt gerefereerd aan het gebruik van versie 11 van het SIKB0101-format in BoToVa.

Op 28 juni 2011 heeft de toenmalig staatssecretaris Atsma aan de Tweede Kamer een eenvoudig en toegankelijk toetsingsprogramma toegezegd voor de verschillende bodemnormeringen. Deze toezegging is niet nagekomen. In plaats daarvan is BoToVa ontwikkeld. Het SIKB is als opdrachtnemer betrokken bij de ontwikkeling en het beheer van BoToVa.

BoToVa werkt alleen met het bestandsformat van het SIKB0101-format en dus primair met de software van aan het SIKB gelieerde bedrijven. Aan de toezegging van eenvoudig en toegankelijk is niet voldaan, al wordt in de communicatie over BoToVa wel aan die Kamertoezegging gerefereerd.

Dit is een knelpunt, omdat één van de toetsingen een ingewikkelde modelberekening omvat die niet handmatig is uit te voeren en ook niet gemakkelijk is na te bouwen. Dit betreft de berekening van msPAF in de normering voor het 'verspreiden van bagger op aan de watergang grenzende percelen'.

Voor deze toetsing bestond jarenlang het toetsingsprogramma Towabo. Towabo werd door Rijkswaterstaat vrij beschikbaar gesteld en werkt op basis van de Aquo-standaard. Towabo is echter technisch verouderd en wordt niet meer onderhouden.

Overigens wordt in verschillende SIKB-documenten ten onrechte de suggestie gewekt van een relatie tussen ToWaBo en het SIKB0101-format. ToWaBo werkt op basis van de Aquo-standaard en kan met verschillende bestandsformats worden benaderd. Het SIKB0101-format zit hier niet bij.

Er lijkt voorsnog een achterdeur naar BoToVa beschikbaar te zijn via de Aquo-kit. De Aquo-kit maakt gebruik van de openbare Aquo-standaard. Via de Aquo-kit kunnen csv-bestanden in de Aquo-standaard worden getoetst in BoToVa. Eerder genoemde toetsing aan msPAF is pas sinds juli 2014 beschikbaar en ik ben nog niet in de gelegenheid geweest om deze te testen.

Opvallend is dat op de website van BoToVa (www.botova-service.nl) en in andere communicatie over BoToVa op geen enkele wijze wordt gerept over Aquo-kit. In het expertadvies wordt plots wel aan de Aquo-kit gerefereerd.

Ik kan niet beoordelen of onder de motorkap van Aquo-kit een conversie plaats vindt van Aquo-standaard naar SIKB0101-format. In ieder geval verloopt de communicatie van waterschappen met Aquo-kit primair middels de Aquo-standaard. Ik betwijfel of de waterschappen erop zitten te wachten om voor een bepaald deel van hun werkzaamheden over te schakelen van de Aquo-standaard naar het SIKB0101-format.

BoToVa is gebouwd door de softwareleverancier ITWorks en het softwarepakket TerraIndex van deze leverancier werkt dus met BoToVa. Voor de datasets uit bodeminformatiesystemen (BIS-sen) van gemeenten en omgevingsdiensten is BoToVa echter niet geschikt, doordat geen rekening is gehouden met hoe deze datasets vanaf de jaren 90 zijn gevuld. Met het risico van foutieve beoordelingen. Bij een aantal stoffen wordt getoetst aan somparameters en de BIS-sen bevatten in voorkomende gevallen alleen deze somparameters (en niet de afzonderlijke componenten). BoToVa kan deze vanaf de jaren 90 ingevoerde gegevens niet toetsen. BoToVa verwijdert namelijk de ingevoerde somparameters en bepaalt deze somparameters zelf mits de gegevens van afzonderlijke componenten beschikbaar zijn.

Vraag 8: Bent u het eens met het advies van de expertgroep aan het Forum met betrekking tot opname van de standaarden op de lijst? [paragraaf 4.2 van het expertadvies]

Vraag 9: Bent u het eens met de adoptie-aanbevelingen van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie? [paragraaf 4.3 van het expertadvies]

Ik neem aan dat bij deze vragen paragraaf 3.5 wordt bedoeld.

De eerste aanbeveling behelst een oproep aan het ministerie van I & M om het verplicht stellen van SIKB0101 aan bedrijven en burgers te onderzoeken.

Van een dergelijke verplichting kan pas sprake zijn indien:

- er daadwerkelijk sprake is van een 100% open standaard;
- het gebruik ervan eenvoudig en toegankelijk is, bijvoorbeeld door te voorzien in goede conversiefaciliteiten van en naar het SIKB-format;
- er sprake is van voldoende compatibiliteit tussen versies: eindgebruikers (decentrale overheden, bedrijven, burgers) moeten niet verstrikt raken in versiewijzigingen waardoor bestanden van een paar jaar geleden niet meer bruikbaar zijn.